

Aan de gemeenteraad van Arnhem**Betreft:** Aanstaaende realisatie Rijksweg-West in Elden in relatie tot het VeluweWaalpad**Van:** Dorpsplatform Elden (DPE) en Werkgroep Verkeer Elden (WVE)**Datum:** 07-04-2026**Geachte voorzitter, geachte leden van de raad,**

Met deze brief vragen wij uw aandacht voor de voorgenomen herinrichting van de Rijksweg-West in Elden, in relatie tot het VeluweWaalpad.

In 2024 heeft uw raad Elden aangewezen als gemeentelijk beschermd dorpsgezicht. De huidige plannen zetten deze status onder druk. Opmerkelijk is dat deze aantasting niet voortkomt uit externe ontwikkeling, maar uit de gemeente zelf. De voorgenomen aanwijzing van de Rijksweg-West als doorfietsstraat, met de daarbij behorende strikte uitgangspunten voor inrichting en gebruik, heeft bovendien niet alleen gevolgen voor het dorpskarakter, maar ook voor de leefbaarheid, verkeersveiligheid, het wooncomfort en het vertrouwen in de overheid. Dit terwijl er reeds een door een onafhankelijk expert erkend alternatief beschikbaar is, via de Rijksweg-Oost, dat de doorstroming van het VeluweWaalpad beter faciliteert.

Sinds februari 2025 zijn wij in gesprek met betrokken partijen, waaronder TLO, projectleiders en wethouders. Ondanks herhaalde vragen en zorgen hebben wij in dit traject geen inhoudelijke beantwoording ontvangen. Dit heeft ertoe geleid dat wij zelf nader onderzoek hebben moeten doen naar de onderliggende afwegingen en beweegredenen.

Nu het (naar ons oordeel onvolledige) verkeersbesluit is ingediend en de uitvoering in april 2026 gepland is, zien wij ons genoodzaakt ons tot uw raad te wenden. Ingrijpen op dit moment is essentieel om onomkeerbare gevolgen voor Elden en haar toekomst te voorkomen.

Wij verzoeken uw raad om:

- het college te verzoeken het plan voor de Rijksweg-West te heroverwegen;
- expliciet te (laten) toetsen in hoeverre de voorgenomen ingreep in strijd is met het geldende omgevingsplan en het beschermde dorpsgezicht;
- duidelijkheid te verkrijgen over de toepassing en noodzaak van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA), en de juridische consequenties daarvan;
- te waarborgen dat reële alternatieven, waaronder de route via de Rijksweg-Oost, volwaardig, objectief en controleerbaar worden onderzocht en afgewogen;
- en erop toe te zien dat het besluitvormingsproces opnieuw en aantoonbaar zorgvuldig wordt doorlopen, met adequate betrokkenheid van inwoners.

Tot slot verzoeken wij u om als raad actief regie te nemen op dit dossier, zodat besluitvorming plaatsvindt op basis van zorgvuldigheid, transparantie en het behoud van de kwaliteiten die Elden juist recent de status van beschermd dorpsgezicht hebben opgeleverd.

1. Aanleiding en bestuurlijke context

Uit de bestuurlijke stukken blijkt dat het richtinggevend tracé VeluweWaalpad in november 2023 weliswaar als voorkeursbeeld is vastgesteld, maar niet als definitief lokaal eindbesluit: het tracé “staat nog niet vast” en moest per gemeente en project verder worden uitgewerkt. Daarom is het moeilijk te volgen dat de gemeente de plannen voor de Rijksweg-West al per 27 mei 2025 feitelijk als vaststaand is gaan behandelen, terwijl relevante lokale omstandigheden — waaronder het beschermde dorpsgezicht van Elden, de ruimtelijke inpassing, de afweging van alternatieven en de juridische borging — juist om een nieuwe en zorgvuldige beoordeling vroegen.

Tot op heden hebben wij geen enkel document ontvangen waarin de variantenafweging inzichtelijk is gemaakt, terwijl bestuurlijk is vastgesteld dat er wel varianten zijn onderzocht.

2. Zorg over de zorgvuldigheid van het proces

Onze zorg is dat wezenlijke keuzes voor Elden onvoldoende transparant en controleerbaar zijn gemaakt. Tot op heden hebben wij geen inzicht gekregen in een volwaardige en navolgbare variantenafweging, die wij sinds februari 2025 meermaals gevraagd hebben, waaruit blijkt waarom een route door de dorpskern de voorkeur heeft gekregen boven een reeds bestaand alternatief via Rijksweg-Oost / dijkzone.

Dat is relevant, omdat de keuze voor Rijksweg-West als doorfietsroute (ten opzichte van een reguliere fietsstraat) geen klein ontwerpaspect is, maar een keuze met gevolgen voor voorrang, profielbreedtes, snelheid, halte-inpassing, verkeersdruk, samenhang van wegen in het dorp en dus de mate waarin het beschermd dorpskarakter behouden kan blijven. Indien gewenst kunnen we de inhoudelijke argumenten mondeling of schriftelijk toelichten.

3. Beschermd dorpsgezicht en ruimtelijke inpassing

Voor Elden is het beschermd dorpsgezicht geen decoratief label, maar een relevant toetsingskader. In de toelichting op het beschermd dorpsgezicht worden voor de linten Rijksweg-West en Klapstraat juist waarden genoemd als het historische beloop, de dwarsprofielen op hoofdlijnen, groene bermen, trottoirs, klinkerbestrating, beplanting, ruime kavels en het algemene dorpsse bebouwingsbeeld. Onder andere klinkerbestrating past niet binnen de eisen van een doorfietsstraat.

Onze zorg is dat het huidige plan deze waarden onvoldoende respecteert. Een inrichting die in belangrijke mate wordt bepaald door de logica van een regionale doorfietsroute en extra OV-druk, temeer omdat er een verdubbeling (van 4 naar 8 bussen per uur) over deze beoogde doorfietsroute zou gaan rijden, weerspreekt bovendien het uitgangspunt van een doorfietsstraat en vraagt om een zwaardere en explicietere onderbouwing waarom dat in deze dorpskern ruimtelijk passend zou zijn.

4. Beter alternatief beschikbaar

Ten behoeve van de realisatie van het VeluweWaalpad is een volwaardig en reeds bestaand alternatief beschikbaar via de Rijksweg-Oost / aangrenzende dijkzone. Dit alternatief scoort aantoonbaar beter (zie bijlage **A**) en wordt bovendien door Wietse Bruggink (projectleider hoofdfietsnet provincie Gelderland) als een logischer en kwalitatief betere keuze beschouwd.

Een vergelijking van beide varianten laat het volgende beeld zien:

Rijksweg-West:

- leidt tot vermenging van verkeers- en verblijfsfuncties;
- verhoogt de verkeersdruk binnen de dorpskern;
- conflicteert met het beschermd dorpsgezicht en geldende planologische uitgangspunten;
- vereist een ingrijpende, nieuw te realiseren inrichting.

Rijksweg-Oost:

- scheidt verkeers- en verblijfsfuncties op een logische wijze;
- behoudt de waarden van het beschermd dorpsgezicht en sluit aan bij bestaande beleidsvisies;
- volgt de natuurlijke en ruimtelijke structuur van het gebied;
- maakt gebruik van bestaande infrastructuur en sluit aan op het fietsknooppuntennetwerk.

5. Juridische houdbaarheid

Daarnaast zien wij een juridisch aandachtspunt. De gronden waarop de herinrichting betrekking heeft, zijn in het geldende omgevingsplan bestemd als "**Verkeer – Verblijfsgebied**". Wanneer de inrichting verschuift van een verblijfsgerichte dorpsstraat naar een zwaarder belaste regionale corridor met doorfietsroutekarakter en intensiever busverkeer, moet naar ons oordeel expliciet worden gemotiveerd hoe dit past binnen het omgevingsplan, dan wel via welk juridisch spoor van dat plan wordt afgeweken.

Wij constateren dat de voorgenomen inrichting daarmee op zijn minst op gespannen voet staat met het huidige omgevingsplan. Juist daarom achten wij het van wezenlijk belang dat vóór verdere, onomkeerbare uitvoering helder wordt gemaakt op welke juridische grondslag deze plannen rusten, waaronder nadrukkelijk de vraag of een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) noodzakelijk is. Wij verzoeken de raad daarom het college te laten verduidelijken hoe de planologische en juridische borging van deze herinrichting is geregeld, voordat verdere stappen worden gezet.

6. Financiële afwegingen

Daarnaast vragen wij aandacht voor de onderliggende afwegingen die aan het gekozen tracé ten grondslag liggen. Uit de beschikbare stukken blijkt dat het VeluweWaalpad inclusief tracé Elden onderdeel is van bredere regionale afspraken en subsidieproposities. Wij verzoeken de raad expliciet te laten verhelderen in hoeverre financiële randvoorwaarden en subsidiestromen van invloed zijn geweest op de huidige tracékeuze, en hoe deze zich verhouden tot een objectieve en transparante afweging van alternatieven en lokale belangen.

7. Verzoek aan de raad

Tegen deze achtergrond verzoeken wij uw raad om het college te vragen:

- inzichtelijk te maken welke alternatieve routes daadwerkelijk zijn onderzocht en op basis van welke criteria de Rijksweg-West is verkozen boven de Rijksweg-Oost;
- expliciet te onderbouwen hoe de voorgenomen inrichting zich verhoudt tot het geldende omgevingsplan en, indien nodig, via welk juridisch besluitspoor afwijking wordt toegestaan;
- gemotiveerd aan te geven hoe de status van beschermd dorpsgezicht concreet is vertaald in ontwerpkeuzes voor Rijksweg-West;
- de participatie niet als afgerond te beschouwen zolang essentiële onderbouwingen en afwegingen niet controleerbaar beschikbaar zijn;
- het alternatief via Rijksweg-Oost / dijkzone alsnog volwaardig en gelijkwaardig te laten beoordelen, juist omdat dit alternatief mogelijk beter recht doet aan de combinatie van doorstroming, verkeersveiligheid en behoud van dorpskwaliteit.

Slot

Wij zijn niet tegen verbetering van de fietsinfrastructuur of de bereikbaarheid. Juist omdat het hier gaat om een ingreep met grote en langdurige gevolgen voor wooncomfort, verkeersveiligheid, erfgoed en het beschermd dorpsgezicht, die Elden voor de komende decennia mede zal vormen, vragen wij dat in dit dossier de volle bestuurlijke zorgvuldigheid wordt betracht en dus ook getoetst wordt aan het beschermd dorpsgezicht.

Wij wijzen er daarbij op dat uit de beschikbare stukken niet volgt dat de regionale ambities uitsluitend gerealiseerd kunnen worden indien het VeluweWaalpad door de dorpskern van Elden wordt geleid, temeer nu er naar ons oordeel een volwaardig alternatief beschikbaar is dat deze ambities eveneens kan dragen.

Indien de raad aanleiding ziet tot nadere verkenningen, onderzoeken of heroverwegingen, verzoeken wij daarbij vast te leggen het Dorpsplatform Elden - met ondersteuning van de Werkgroep Verkeer - mede-opdrachtgever wordt en dus vanaf de start inhoudelijk worden betrokken bij de vraagstelling, de onderzoeksopzet en de terugkoppeling van uitkomsten. Alleen dan kan sprake zijn van een zorgvuldig en geloofwaardig vervolgproces.

Wij verzoeken u daarom dit dossier niet uitsluitend als uitvoeringsvraagstuk te behandelen, maar nadrukkelijk ook als een kwestie van controleerbare besluitvorming, juridische houdbaarheid en zorgvuldige belangenafweging.

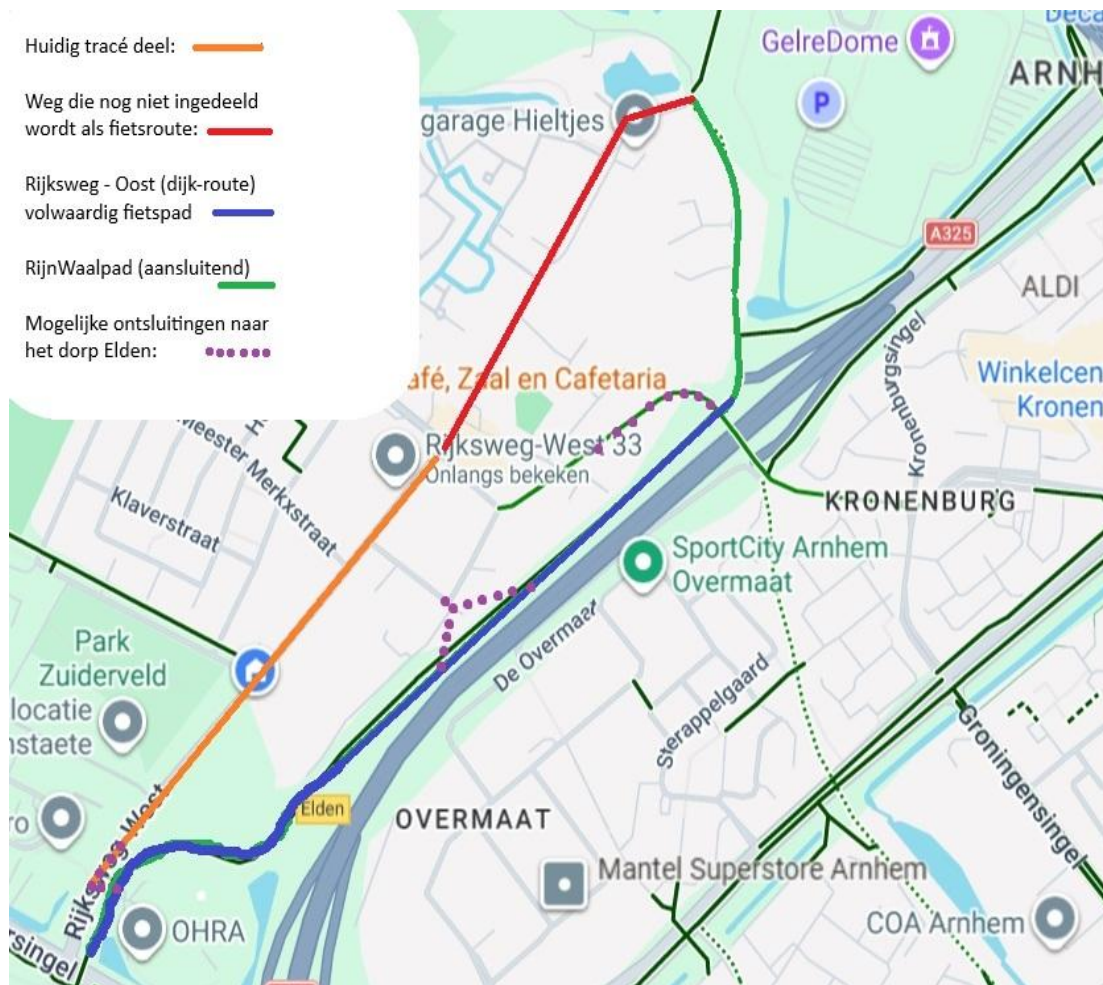
Met vriendelijke groet,

Dorpsplatform Elden (DPE)
Werkgroep Verkeer Elden (WVE)

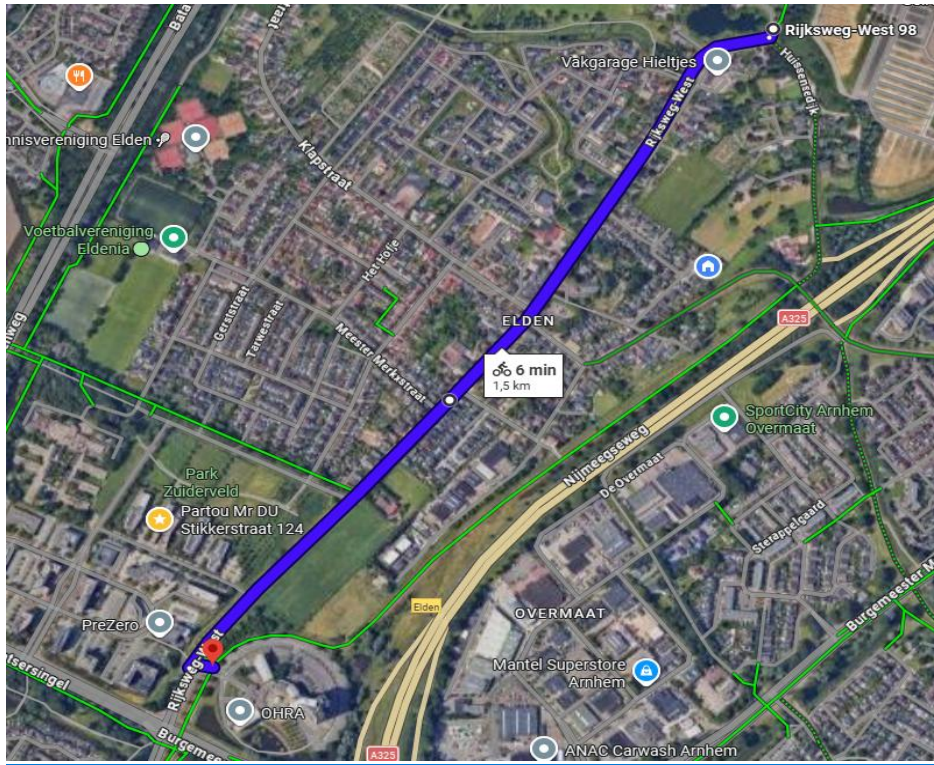
(Bijlages: Zie verder onder)

Bijlage A. Ontbreken van noodzaak: volwaardig alternatief beschikbaar via Rijksweg-Oost / dijkroute

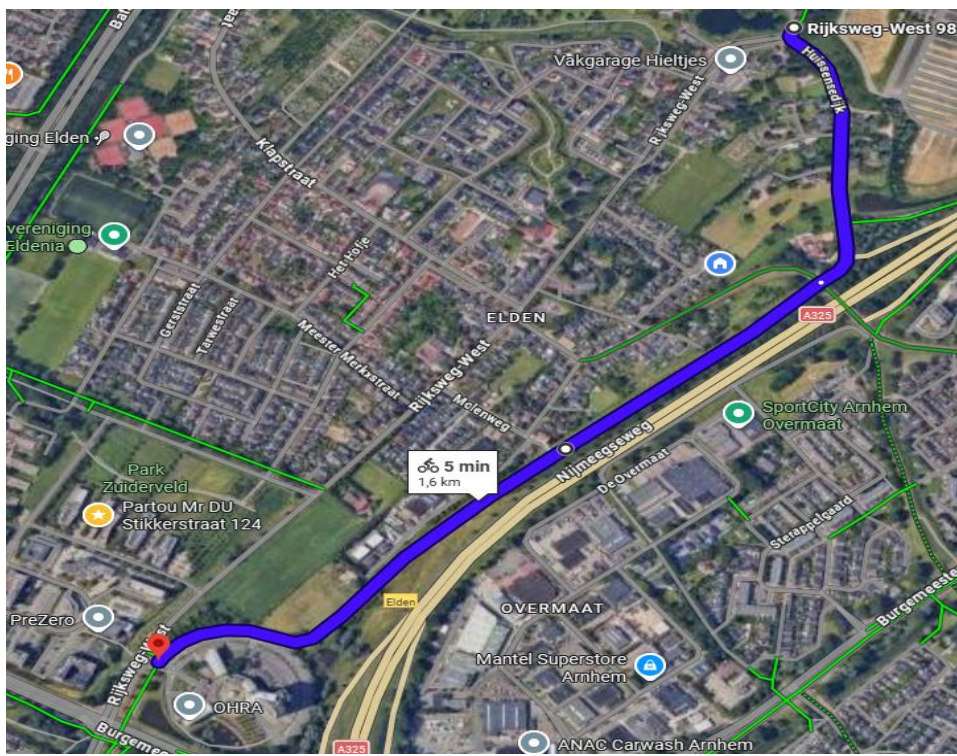
De gemeente heeft de beoogde doorfietsroute door de dorpskern ontworpen, tot aan de Brinksestraat. Daartegenover staat dat er een **volwaardig, reëel en inhoudelijk sterker alternatief** bestaat via de **Rijksweg-Oost / dijkroute**.

Beoogd Tracé:

Het volwaardige (snellere) alternatief:

Dit alternatief biedt de volgende doorslaggevende voordelen:

A.1 De doorfietsfunctie kan volledig worden gedragen

De route via Rijksweg-Oost / dijkroute is geen noodoplossing of restvariant, maar een tracé dat de doorfietsfunctie volwaardig kan dragen volgens de eisen van een doorfietsroute.

A.2 Logische en hoogwaardige aansluiting op het RijnWaalpad

Een doorslaggevend voordeel is dat de route via Rijksweg-Oost logisch doorloopt richting de dijk en daar aansluit op het **RijnWaalpad**. Daarmee ontstaat een consistente, herkenbare en hoogwaardige netwerkverbinding.

De doorfietsroute wordt via dit alternatief dus niet onderbroken, maar juist versterkt. Dit ligt in het verlengde van de uitgangspunten van een doorfietsstraat.

A.3 Gescheiden van gemotoriseerd verkeer

De route via Rijksweg-Oost biedt het belangrijke voordeel dat zij gebruik kan maken van een tracé dat is gescheiden van gemotoriseerd verkeer (m.u.v. brommers/scooters). Dat is een fundamenteel kwaliteitsverschil ten opzichte van Rijksweg-West, waar menging onvermijdelijk is.

Deze scheiding levert directe voordelen op voor:

- verkeersveiligheid;
- comfort voor fietsers;
- voorspelbaarheid;
- conflictarm gebruik;
- en de robuustheid van de route op langere termijn.

A.4 Minder conflicten met auto's en zwaar verkeer

Op de Rijksweg-West stapelen de functies zich op: dorpsstraat, verkeersroute, busroute, oversteekfunctie, wonen en doorfietsroute. De route via Rijksweg-Oost voorkomt juist deze stapeling en kent daardoor:

- minder interactie met autoverkeer;
- minder interactie met zwaar verkeer en bussen;
- minder afhankelijkheid van complexe voorrangssituaties;
- en minder noodzaak tot compromisontwerp.

A.5 Beter passend binnen de ruimtelijke structuur

De route via Rijksweg-Oost / dijkroute past ruimtelijk beter bij het karakter van een snelle, regionale fietsverbinding dan een route door de historische dorpskern. Waar een doorfietsroute vraagt om continuïteit, conflictarme afwikkeling en een herkenbare regionale

logica, is de Rijksweg-West juist een historische dorpsas met een lokaal en verblijfsgericht karakter.

A.6 Minder ingrijpende gevolgen voor de dorpskern

Een zwaarwegend voordeel is dat de route via Rijksweg-Oost de dorpskern ontziet. Daarmee worden beperkt:

- de druk op het beschermd dorpsgezicht;
- de noodzaak om de Rijksweg-West verkeerskundig op te waarderen;
- de aantasting van het dorpse straatbeeld;
- de spanning tussen verblijf en doorstroming;
- en de belasting voor de directe leefomgeving.

A.7 Minder planologische spanning

Omdat de Rijksweg-West in het omgevingsplan een verblijfsgerichte functie heeft en binnen het beschermd dorpsgezicht ligt, roept de gekozen variant via Rijksweg-West aanzienlijke planologische spanning op. Een route via Rijksweg-Oost vermindert die spanning, omdat zij minder ingrijpt in een straat die primair een lokaal en verblijfsgericht karakter behoort te houden.

A.8 Minder noodzaak tot ingrijpende aanpassing van de dorpskern

De keuze om de Rijksweg-West aan te wijzen als doorfietsstraat brengt allerlei bijkomende ingrepen met zich mee, zoals aanpassing van voorrang, profielkeuzes en een inrichting die gericht raakt op doorstroming. De route via Rijksweg-Oost beperkt de noodzaak om de dorpskern verkeerskundig contrasterend met de rest van het dorp te verbouwen voor een functie die elders logischer kan worden ondergebracht.

A.9 Toekomstbestendiger en consistent

Een doorfietsroute moet niet alleen vandaag, maar ook op langere termijn logisch en robuust zijn. Een tracé dat:

- beter aansluit op bestaande hoogwaardige routes;
- minder conflicten kent;
- ruimtelijk beter past;
- en minder afhankelijk is van menging met lokaal verkeer;

is ook toekomstbestendiger.

A.10 Conclusie over de noodzaak

Gelet op het voorgaande is sprake van een **volwaardig, reeds voorhanden en inhoudelijk sterker alternatief** via de Rijksweg-Oost / dijkroute. Bovenstaande punten worden door de inhoudelijk betrokken expert van de provincie erkend en zodanig ook als betere optie erkend.

Daarmee ontbreekt de noodzaak om de Rijksweg-West voor deze functie te transformeren.

De keuze voor Rijksweg-West is daarmee geen ruimtelijke noodzaak, maar een **beleidsmatige voorkeur**. Juist daarom moet deze keuze extra kritisch, expliciet en toetsbaar worden gemotiveerd.